

Opdrachtgever

IWI

Inspectie Werk en Inkomen
Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

Onderzoek

*Duurzaamheid uitstroom WWB en
Vervolgonderzoek in de Bijstand en
dan.*

Startdatum – 1 januari 2007

Einddatum – 11 december 2008

Categorie

*Toezicht en functioneren van sociale
zekerheid*

Perspectief op duurzame uitstroom uit de WWB

Doel en vraagstelling

Wat gebeurt er met cliënten nadat ze zijn uitgestroomd naar werk en in hoeverre blijven deze cliënten uitkeringsonafhankelijk. Krijgen cliënten die in het eerste jaar in de WWB geen trajectaanbod hebben gekregen, in het tweede uitkeringsjaar alsnog een kans? Hebben de trajecten die in het eerste jaar in de WWB zijn ingezet de kans verhoogd op uitstroom naar werk?

Conclusie

In het rapport *In de bijstand, en dan* deed de inspectie verslag van een onderzoek naar de gemeentelijke re-integratie-inspanningen in het eerste jaar nadat aan mensen een WWB-uitkering is toegekend. In het onderzoek is niet gekeken naar de resultaten van trajecten en naar de duurzaamheid van de uitstroom. In dit aanvullende onderzoek wordt verslag gedaan van deze thema's. Daarnaast zijn enkele andere aspecten van de gemeentelijke uitvoering onderzocht, zoals de aandacht voor mensen met een grote achterstand tot de arbeidsmarkt en de belemmeringen die deze mensen ervaren bij re-integratie. Uit het onderzoek blijkt dat, van alle mensen die de WWB verlaten, 40 procent werk heeft gevonden. De inspectie vindt het, gezien de duurzaamheid van de uitstroom, gewenst om de uitstroom nog verder te verhogen. Om meer mensen uit de bijstand aan het werk te krijgen, kunnen gemeenten nauwkeuriger dan nu bepalen wie hulp nodig heeft bij het vinden van werk en wie niet. Bron: Bibliotheek SZW

Link naar bestand

<http://www.onderzoekwerkeninkomen.nl/rapporten/ioq4rp3y>

Perspectief op duurzame uitstroom uit de WWB

Perspectief op duurzame uitstroom uit de WWB

R08/12-13, december 2008
ISSN 1383-8733
ISBN 978-90-5079-220-2

Voorwoord

Een van de doelstellingen van de Wet werk en bijstand is om personen die een uitkering ontvangen op grond van deze wet te ondersteunen bij arbeidsinschakeling, zodat zij zelf kunnen voorzien in de kosten van bestaan. De bedoeling van de wet is dat gemeenten ervoor zorgen dat mensen die een uitkering aanvragen of er één hebben, zo snel mogelijk de uitkering weer verlaten. Sommige mensen hebben daarbij hulp nodig van de gemeenten, anderen niet.

Duurzaam uitstromen naar werk is het gewenste en optimale resultaat. Dat is goed voor de cliënt en voor de samenleving. Het draagt immers bij aan een verhoging van de sociale samenhang en de arbeidsparticipatie. Het kabinet heeft zich verbonden aan de doelstelling om de arbeidsparticipatiegraad van 72 procent naar 80 procent in 2016 te verhogen.

De Inspectie Werk en Inkomen heeft onderzoek verricht naar de ondersteuning die gemeenten bieden aan mensen die in het eerste kwartaal 2005 een WWB-uitkering hebben gekregen. Drie jaar lang heeft de inspectie bekeken wat gemeenten ondernemen om deze mensen te laten uitstromen. Omdat er weinig bekend is over de duurzaamheid van de uitstroom uit de WWB-uitkering en de factoren die daarbij een rol spelen, heeft de inspectie ook hiernaar onderzoek verricht.

De Inspectie Werk en Inkomen hoopt met de gepresenteerde inzichten in dit rapport bij te dragen aan de verbetering van de resultaten van gemeentelijke re-integratieactiviteiten. De re-integratie van uitkeringsgerechtigden, in het bijzonder die met een grote afstand tot de arbeidsmarkt, blijft ook in de toekomst de aandacht van de inspectie houden.

Drs. P.H.B. Pennekamp
Inspecteur-generaal a.i.

Inhoud

1	Inleiding	7
1.1	Onderzoeksvragen en opzet	7
2	Resultaten uitvoering gemeenten	9
2.1	Uitstroom uit de WWB	9
2.2	Duurzaamheid van de uitstroom	10
2.3	Resultaten van trajecten	13
2.4	Blijvers in de WWB	15
3	Oordeel	17
4	Reactie bestuursorganen	19
	Lijst van afkortingen	20
	Bijlage: Reactie Divosa	21
	Publicaties van de Inspectie Werk en Inkomen	23

I Inleiding

Het uitgangspunt van de Wet werk en bijstand (WWB) is dat mensen geactiveerd worden naar werk. Een bijstandsuitkering is in beginsel tijdelijk en biedt een basis om aan het werk te komen en in een eigen inkomen te voorzien. Voor veel mensen in de WWB blijkt het echter moeilijk om de stap te zetten naar een volwaardige baan. Die hebben daarbij ondersteuning van de gemeente nodig, die verantwoordelijk is voor de uitvoering van de WWB. Om re-integratiemiddelen effectief en efficiënt in te kunnen zetten, is het belangrijk dat gemeenten vaststellen welke cliënten wel, en welke geen hulp nodig hebben om weer aan het werk te komen. Dat schept ruimte voor ondersteuning (in de vorm van trajecten) van cliënten die zonder die hulp de stap naar de arbeidsmarkt niet kunnen maken.

Daarnaast is het van belang dat wie eenmaal aan het werk is, ook aan het werk blijft. Aangenomen wordt dat naarmate iemand langer aan het werk is, de kans afneemt dat hij in de uitkering terugvalt. Dat is niet alleen belangrijk voor de klant (langdurige economische zelfstandigheid) maar ook voor de maatschappij (hogere arbeidsparticipatiegraad). Ook voor gemeenten is dat gunstig. Zij hoeven dan niet steeds opnieuw aan dezelfde mensen een uitkering te verstrekken en hen ondersteuning aan te bieden bij re-integratie.

In 2007 bracht de Inspectie Werk en Inkomen (IWI) het rapport 'In de bijstand, en dan' uit. Hierin deed zij verslag van een onderzoek naar de gemeentelijke re-integratie-inspanningen in het eerste jaar nadat aan mensen een WWB-uitkering is toegekend. Als gevolg van de beperkte onderzoeksperiode konden destijds niet alle inspanningen en resultaten van de gemeenten gemeten worden. In het onderzoek is bijvoorbeeld niet gekeken naar de resultaten van trajecten en naar de duurzaamheid van de uitstroom. De inspectie heeft daarom naar beide thema's aanvullend onderzoek verricht. In dit rapport wordt hiervan verslag gedaan. Daarnaast zijn enkele andere aspecten van de gemeentelijke uitvoering onderzocht, zoals de aandacht voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt en de belemmeringen die deze mensen ervaren bij re-integratie. Ook deze aspecten komen in dit rapport aan de orde.

I.1 Onderzoeksvragen en opzet

Hoofdvraag van het onderzoek 'In de bijstand, en dan' dat in 2006/2007 door de inspectie is verricht, luidde: In hoeverre leidt de uitvoering van de WWB door de gemeenten tot uitstroom van pas ingestroomde bijstandsccliënten uit de uitkering en/of naar werk?"

Basis voor het onderzoek vormden cliënten die in het eerste kwartaal 2005 een uitkering toegekend hebben gekregen. Gekeken is naar de resultaten van de re-integratie-inspanningen van gemeenten om deze pas ingestroomde cliënten uit de WWB te laten stromen. Deze cliënten zijn een jaar lang na instroom in de uitkering gevolgd.

In het onderhavige rapport wordt verslag gedaan van een vervolgonderzoek naar de resultaten van de re-integratie-inspanningen die gemeenten hebben geleverd in het tweede en derde uitkeringsjaar, in de periode van 1 maart 2006 tot 1 maart 2008. Het vervolgonderzoek is verricht bij 51 gemeenten, waarbij in totaal 1.180 (cliënt)dossiers zijn beoordeeld en tevens alle deelnemende gemeenten zijn geïnterviewd.¹ De bevindingen van dit onderzoek zijn representatief voor de uitvoering van alle gemeenten in Nederland.

Behalve bevindingen en conclusies over het vervolgonderzoek bevat dit rapport ook conclusies over de hele onderzoeksperiode - dus inclusief het eerste onderzoek - die liep van 1 januari 2005 tot 1 maart 2008.

Daarnaast heeft de inspectie de duurzaamheid van de uitstroom uit de WWB onderzocht. De hoofdvraag voor dit onderzoek luidde: Als cliënten uitstromen naar werk, wat zijn dan de bepalende factoren waardoor zij uitkeringsonafhankelijk blijven?

¹ Het eerste deel van het onderzoek – dat gaat over het eerste uitkeringsjaar – is verricht bij 53 gemeenten en had betrekking op in totaal 1.265 dossiers. Twee gemeenten zijn om praktische redenen niet in het vervolgonderzoek meegenomen.

Voor dit onderzoek heeft de inspectie een bestandsanalyse uitgevoerd bij de vier grote gemeenten (G4-gemeenten) om te bepalen hoeveel cliënten duurzaam uitstromen en wat de kenmerken van deze cliënten zijn. Hiervoor zijn de gegevensbestanden van G4-gemeenten, de Centrale organisatie werk en inkomen (CWI), de polisadministratie van het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV) en gegevens uit de bijstands- en WW-bestanden en de Gemeentelijke Basisadministratie (GBA) van het CBS gekoppeld.² Bij de G4-gemeenten zijn de sofinummers opgevraagd van personen die zijn uitgestroomd in het eerste kwartaal 2006. Tevens is de reden van uitstroom opgevraagd. In totaal gaat het om 7.881 sofinummers die nader zijn onderzocht. Van alle bijstandsccliënten in Nederland ontvangt ongeveer een derde deel een uitkering bij één van de G4 gemeenten.

De uitkomsten van de bestandsanalyse zijn besproken in twee bijeenkomsten: een met medewerkers (beleidsmedewerkers en casemanagers) uit de G4-gemeenten en Divosa, en een met vertegenwoordigers van cliëntenraden. In beide bijeenkomsten heeft de inspectie de deelnemers gevraagd naar hun mening over of een verklaring voor de meest opvallende resultaten uit de bestandsanalyse. Ook is gevraagd om mogelijke succesfactoren aan te geven die invloed hebben op duurzame uitstroom naar werk. Ten slotte heeft de inspectie, los van de bestandsanalyse, aan vier werkgevers van mensen uit de doelgroep en aan een gemeentelijk bemiddelingsbureau gevraagd, wat volgens hen de bepalende factoren zijn voor een succesvolle re-integratie.

2 Resultaten uitvoering gemeenten

2.1 Uitstroom uit de WWB

In het eerste uitkeringsjaar vindt de meeste uitstroom plaats, voornamelijk naar werk. Ook in het tweede en derde jaar stromen nog veel mensen uit.

In het vervolgonderzoek 'In de bijstand, en dan' is geconstateerd dat iets meer dan 900 van de 1.180 cliënten (ongeveer 76 procent) op enig moment - al dan niet tijdelijk - zijn uitgestroomd uit de uitkering gedurende de hele onderzoeksperiode van ruim drie jaar. In het eerste uitkeringsjaar vond de meeste uitstroom plaats, ongeveer 50 procent van de 1.180 cliënten. Na het eerste jaar neemt de uitstroom weliswaar af, maar toch vindt in het tweede en derde uitkeringsjaar nog veel uitstroom plaats. In beide jaren samen stroomt 26 procent van de 1.180 cliënten uit.

Mensen stromen om diverse redenen uit de uitkering. In beide onderzoeken heeft de inspectie via verschillende bronnen en onderzoeksmethodieken vastgesteld wat de redenen van uitstroom zijn.

Uit beide onderzoeken blijkt dat gemeenten niet altijd weten wat de exacte reden van uitstroom is. Zo kan er met bepaalde redenen van uitstroom anders dan naar werk, toch uitstroom naar werk gemoeid zijn. Door nader onderzoek, waarop hieronder wordt ingegaan, heeft de inspectie vastgesteld hoeveel mensen uitstromen naar werk.

Onderstaande tabel over het onderzoek bij de G4-gemeenten ('Duurzaamheid uitstroom WWB') geeft de redenen van uitstroom weer zoals die door de G4-gemeenten zijn aangeleverd bij de inspectie.

Tabel 1

Reden uitstroom WWB eerste kwartaal 2006 volgens G4 in procenten

Reden uitstroom WWB volgens G4	Procenten
Werk of zelfstandige	28,5
Vertrek diverse oorzaken (alimentatie, vermogen, studie, detentie etc.)	27,6
Geen inlichtingen verstrekt	16,2
Verhuizing	10,4
Partner	7,8
65 jaar	4,3
Overlijden	3,6
Andere uitkering (WW, WAO of Wajong)	1,6
Totaal	100
Aantal	7.881

Uit het onderzoek 'Duurzaamheid uitstroom WWB' blijkt dat een aanzienlijk deel van de cliënten (16,2 procent) geen uitkering meer heeft gekregen, omdat zij geen inlichtingen (meer) verstrekten over hun leef- en werksituatie. Het is aannemelijk dat ook van deze groep een deel werk heeft gevonden. Dit kan ook voor andere uitstroomcategorieën gelden zoals verhuizingen of vertrek om diverse oorzaken. Nader onderzoek op basis van de polisadministratie bevestigt deze aanname. In de polisadministratie heeft de inspectie namelijk 3.011 sofnummers van de totale uitstroom teruggevonden als werkende, wat ruim 38 procent is.³ Met andere woorden, waar volgens opgave van de G4-gemeenten 28,5 procent van de uitgestroomde cliënten werk kreeg, blijkt dit volgens de polisadministratie bijna 10 procent hoger te liggen.

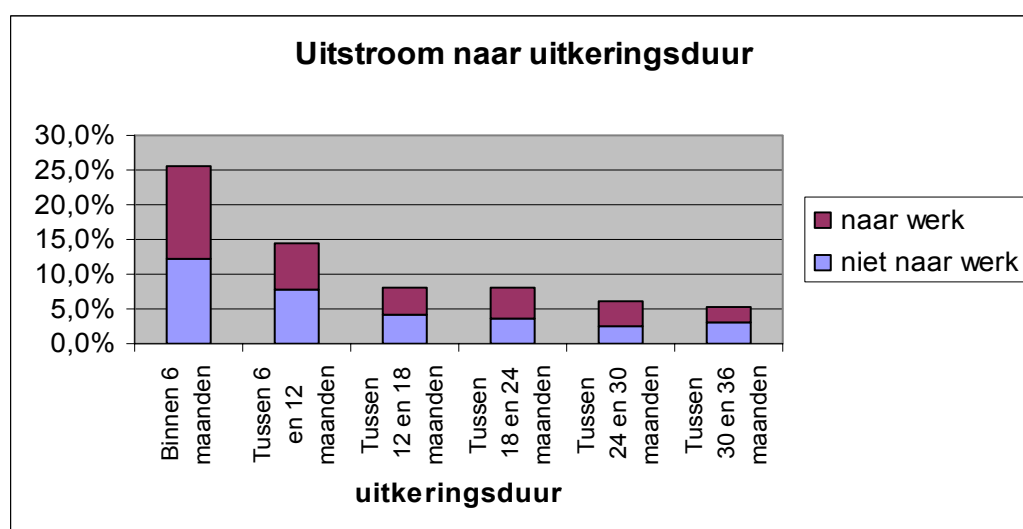
Hieruit blijkt dat de bestandsgegevens van de G4-gemeenten die bij CBS bekend zijn, niet het juiste beeld geven over uitstroom naar werk. Daarnaast stemde de uitstroom (uit de WWB in het eerste kwartaal 2006) volgens de G4-gemeenten niet overeen met de uitstroom in de bij het CBS aanwezige bestanden. Hierdoor konden de bestandsgegevens van de G4-gemeenten niet gecontroleerd worden op juistheid en betrouwbaarheid.

³ De gegevens van de Divosa-monitor 2008 geven een vergelijkbaar beeld. Uit deze monitor blijkt dat van alle uitstroom 40 procent plaatsvindt naar werk en de overige uitstroom plaatsvindt vanwege bijvoorbeeld verhuizing, samenwonen, voorliggende voorzieningen of het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd.

Ook het vervolgonderzoek 'In de bijstand, en dan' wijst uit dat bijna 40 procent van de uitgestroomde cliënten naar werk uitstromen. Daarnaast blijkt uit dit onderzoek dat vrij veel cliënten uit de WWB-uitkering bij de ene gemeente uitstromen om bij de andere gemeente even later in te stromen. Meestal voeren gemeenten daarbij als reden op, verhuizing, geen inlichtingen verstrekt of vertrek diverse oorzaken. Ook stromen cliënten uit naar andere uitkeringen (voorzittende voorzieningen) zoals WW, WAO of Wajong. Vooral bij de jongeren is dit het geval. Soms is uitstroom naar een andere uitkering zoals de WW of Wajong een logisch gevolg van het gegeven dat altijd eerst gebruik gemaakt moet worden van een voorzittende voorziening. Er is dan echter geen sprake van uitstroom uit de keten. Volgens het vervolgonderzoek 'In de bijstand, en dan' migreert in totaal ongeveer 20 procent van de totale uitstroom van de ene uitkering naar de andere (WWB of voorzittende voorziening).

Uit het vervolgonderzoek 'In de bijstand, en dan' blijkt verder dat cliënten vooral in het eerste jaar uitstromen naar werk. Maar ook in het tweede en derde jaar vindt uitstroom naar werk plaats. In het tweede jaar stroomt 8 à 10 procent uit naar werk en in het derde uitkeringsjaar nog 5 à 6 procent van de 1.180 onderzochte cliëntdossiers, zie figuur 1.

Figuur 1

Conclusie

In het eerste uitkeringsjaar vindt de meeste uitstroom plaats, voornamelijk naar werk. Ook in het tweede en derde jaar stromen nog veel mensen uit. Van alle uitstroom vindt veertig procent plaats naar werk. Doordat gemeenten niet in alle gevallen weten, dan wel niet altijd registreren, of iemand is uitgestroomd naar werk heeft de inspectie mede op basis van de polisadministratie van UWV het bovengenoemde percentage vastgesteld. Daarnaast blijkt dat de uitstroomgegevens bij de G4-gemeenten lang niet altijd in overeenstemming zijn met de uitstroomgegevens zoals deze in de CBS-bestanden worden verwerkt.

2.2 Duurzaamheid van de uitstroom

Het grootste deel van de cliënten dat uit de WWB naar werk uitstroomt, stroomt duurzaam uit. Persoonskenmerken spelen geen duidelijke rol bij het al dan niet duurzaam uitstromen naar werk.

Uitstroom uit de uitkering langer dan zes maanden

In het onderzoek 'Duurzaamheid uitstroom WWB' heeft de inspectie vastgesteld dat ongeveer driekwart van de uitstroom niet binnen een halfjaar terugstroomt in de uitkering. Van de groep die aan het werk is gekomen, is de kans om duurzaam uit te stromen - dat wil zeggen: gedurende een halfjaar onafgebroken aan het werk te zijn - groot. Circa 89 procent is ook na een halfjaar nog aan het werk. De polisadministratie bevestigt dit beeld nagenoeg: 88 procent van de

groep die naar werk is uitgestroomd, heeft de WWB duurzaam naar werk verlaten.⁵ De inspectie heeft ook onderzocht hoe de situatie is na dertien maanden. Het blijkt dat het beeld nauwelijks verandert. Ook na een periode van ruim een jaar is nog steeds 84 procent aan het werk.

5
Bij de uitstroomcijfers van de G4-gemeenten is de inspectie uitgegaan van cliënten die volledig zijn uitgestroomd en geen WWB-uitkering meer ontvangen. De mensen die een klein inkomen uit arbeid combineren met een gedeeltelijke WWB-uitkering (partimers) zijn niet tot de uitstroom gerekend en niet in de analyse opgenomen.

In een door de inspectie belegde bijeenkomst met de G4-gemeenten is opgemerkt dat bij het bevorderen van duurzame uitstroom vanuit de mensen moet worden gedacht. De cliënt zou, volgens sommige G4-gemeenten en de cliëntenraden, zelf meer de regie moeten hebben over het re-integratieproces. Vervolgens moeten uitvoeringsorganisaties ervoor zorgen dat de cliënt de juiste vaardigheden en basiskennis krijgt, zodat de cliënt aan bepaalde minimumeisen voldoet om duurzaam te kunnen uitstromen. Ook hebben de vertegenwoordigers van de cliëntenraden aangegeven, dat (constante) scholing naast werk bijdraagt aan duurzame uitstroom naar werk.

Kenmerken van uitkeringsgerechtigden G4-gemeenten

In hetzelfde onderzoek gaat de inspectie in op de specifieke kenmerken van personen of factoren die van invloed kunnen zijn op de duurzaamheid van de uitstroom naar werk. Het gaat hierbij om geslacht, leefvorm, leeftijd, etniciteit, ontheffing van de arbeidsplicht, trajecten en fase-indeling. Als gemeenten inzicht hebben in deze specifieke kenmerken van de cliënten, weten zij welke cliënten extra aandacht nodig hebben om een duurzame uitstroom naar werk te bereiken. Hierbij past wel een kanttekening. Uit het onderzoek blijkt dat het aantal mensen dat niet duurzaam naar werk uitstroomt, relatief klein is. Dit beperkt de mogelijkheden om de verschillen tussen de groepen die al dan niet duurzaam naar werk uitstromen nader te analyseren. Reden voor de inspectie om de resultaten met enige voorzichtigheid te interpreteren.

De inspectie geeft hieronder per kenmerk aan, of er verschillen zijn gevonden tussen personen die wel of niet duurzaam uitstromen. Vervolgens geeft zij aan wat de reactie is geweest van de vier gemeenten en de vertegenwoordigers van cliëntenraden op de meest opvallende zaken uit de bevindingen van het onderzoek.

Geslacht en leefvorm

Er blijkt geen onderscheid te zijn tussen vrouwen en mannen ten aanzien van de duurzaamheid van de uitstroom als men eenmaal aan het werk is. Een opvallende uitkomst van de bestandsanalyse is de participatie van gehuwden met een WWB-uitkering. In het totale bestand van het aantal uitkeringen van de G4-gemeenten is het aandeel gehuwden ruim 16 procent. Gehuwden blijken relatief minder duurzaam uit te stromen naar werk. Van de personen die duurzaam aan het werk blijven, is minder dan 10 procent gehuwd. Van de personen die binnen een halfjaar terugvallen in de uitkering is 17 procent gehuwd.

Tijdens de gesprekken met de G4-gemeenten is opgemerkt dat gehuwden zich soms beroepen op de zorgplicht voor een zieke partner of kinderen. De medewerkers van de G4-gemeenten geven aan dat alleenstaanden flexibeler zijn dan gehuwden en alleenstaande ouders. Alleenstaanden hebben volgens de G4-gemeenten bij de arbeidsinschakeling meer vrijheid in het maken van keuzes.

Leeftijd

De leeftijdsverdeling van de mensen die uitstromen naar werk blijkt het stereotiepe beeld te geven van hoe jonger, hoe groter de kans om aan de slag te komen. Vanaf 45 jaar is er duidelijk minder kans om uit te stromen naar werk. De groep rond 30 jaar heeft de grootste kans om duurzaam aan het werk te blijven.

Uit de gesprekken met medewerkers van de G4-gemeenten en vertegenwoordigers van de cliëntenraden komt naar voren dat behalve leeftijd ook scholing en werkervaring (arbeidsritme) een grote rol spelen bij duurzame uitstroom naar werk. Een mogelijke aanpak volgens de geïnterviewden is om schoolverlaters vanuit een jongerenloket zo vroeg mogelijk te begeleiden naar opleiding of werk. Daarnaast zouden gemeenten leer-werkplekken kunnen creëren voor 45-plussers die niet aan het werk komen, en is meer vrijheid bij de inzet van re-integratieinstrumenten gewenst.⁶

6
Het naar verwachting per 1 januari 2009 in te voeren participatiebudget introduceert veel meer vrijheid bij de inzet van re-integratieinstrumenten.

Etniciteit

Relatief veel niet-westerse allochtonen blijken een WWB-uitkering te ontvangen. De uitstroom naar werk komt echter overeen met het aandeel in de totale populatie. Uit het onderzoek blijkt dat in de G4-gemeenten bij niet-westerse allochtonen geen sprake is van een achterstand als het gaat om uitstroom naar werk. Wel blijkt dat mensen met een niet-westerse achtergrond relatief iets minder vaak duurzaam naar werk uitstromen.

Tijdens de bijeenkomsten met medewerkers van de G4-gemeenten en vertegenwoordigers van de cliëntenraden is opgemerkt dat het voor alle groepen belangrijk is dat casemanagers voldoende aandacht besteden aan nazorg en begeleiding. Daarnaast is in de bijeenkomst met medewerkers van de G4-gemeenten opgemerkt dat bij de nazorg en begeleiding van niet-westerse allochtonen gedacht kan worden aan een taal cursus of andere ondersteunende scholing om te groeien in de dienstbetrekking die op dat moment vervuld wordt. Gezien het feit dat het grootste deel van de cliënten die uit de WWB naar werk uitstromen, duurzaam uitstromen, stelt de inspectie vast dat gemeenten met het geven van nazorg en begeleiding wel selectief moeten omgaan.

Ontheffing van de arbeidsplicht

Circa negen procent van de mensen die aan het werk zijn gegaan, heeft een ontheffing van de arbeidsplicht. Uit het onderzoek blijkt dat hierbij geen relevant onderscheid is tussen al of niet duurzame uitstroom naar werk. De personen die een ontheffing van de arbeidsplicht hadden, stromen even vaak duurzaam uit naar werk als personen die geen ontheffing van de arbeidsplicht hadden.

Uit de gesprekken met de cliëntenraden blijkt dat veel mensen in de WWB met psychische problemen kampen. Gepleit wordt voor bijzondere aandacht voor deze groep door gespecialiseerde klantmanagers. De medewerkers van de G4-gemeenten hebben aangegeven dat ook de begeleiding van alleenstaande ouders beter kan. Gepleit wordt om aan de alleenstaande vrouwen met kinderen duidelijker te maken dat er heel goede mogelijkheden zijn om werk en zorg voor een kind te combineren, bijvoorbeeld doordat de gemeente goede afspraken heeft gemaakt met werkgevers over aangepaste werktijden.

Trajecten

Van het totale aantal uitkeringsgerechtigden in de G4-gemeenten volgt of volgde 46 procent een re-integratietraject. Van de personen die duurzaam naar werk zijn uitgestroomd, heeft 55 procent een traject gevolgd, tegen 53 procent van degenen die naar werk zijn uitgestroomd, maar niet duurzaam. Op grond van deze uitkomsten kan echter niet worden bepaald wat de invloed is van het volgen van trajecten op de duurzaamheid van de uitstroom.

Volgens medewerkers van de G4-gemeenten moeten sommige cliënten een traject volgen terwijl anderen geen traject nodig hebben. Sommige medewerkers van de G4-gemeenten geven aan dat zij geen goed zicht hebben op welke wijze cliënten met/zonder traject aan de slag komen. Zij zijn van mening dat het goed zou zijn om hiernaar onderzoek te doen. Eén G4-gemeente heeft aangegeven dat zij een systeem hebben waarmee zij cliënten monitoren nadat zij een traject hebben doorlopen. Doel van het systeem is onder andere om vast te stellen of cliënten na een traject duurzaam naar werk uitstromen.

Fase-indeling⁷

Uit het onderzoek blijkt dat van de cliënten die duurzaam uitstromen naar werk, er relatief veel in fase 1 en 2 waren ingedeeld. De mensen die het dichtst bij de arbeidsmarkt staan, stromen dus duurzamer uit: zij weten hun baan langer te houden.

Individuele begeleiding, nazorg, scholing (onder andere in basisvaardigheden en competenties voor werknemers) en motivatie zijn volgens medewerkers van de G4-gemeenten en vertegenwoordigers van de cliëntenraden essentieel voor duurzame uitstroom naar werk. Zij geven aan dat in de praktijk verbeteringen mogelijk zijn. Probleem is echter dat binnen de gemeente gestuurd wordt op uitstroom. Begeleiding en nazorg hebben daardoor meestal geen prioriteit.

7
Voorheen werden mensen die instroomden in de WWB door het CWI ingedeeld in een fase (1 t/m 4), afhankelijk van de veronderstelde afstand tot de arbeidsmarkt. Inmiddels is de fase-indeling losgelaten en grotendeels vervangen door de zogenaamde A/B-routing.

Uit de gesprekken met de werkgevers blijkt dat zij verschillende ervaringen hebben met de begeleiding die gemeenten hun cliënten geven bij uitstroom naar werk. Twee grote werkgevers, die een grote groep WWB-clianten in dienst hebben (gehad), melden dat zij niet tevreden zijn over de begeleiding door gemeenten. Cliënten worden door de gemeenten zonder enige screening doorverwezen naar de werkgevers. Ook constateert een werkgever dat de kandidaten in veel gevallen grote problemen blijken te hebben (schuld, taakstraf, psychische problemen en taalachterstand, zowel bij allochtonen als autochtonen), waardoor zij in twee van de drie gevallen al bij de intake afvallen.

Twee kleinere werkgevers laten een positiever geluid horen. Zij schrijven dit toe aan de op maat gerichte aanpak van gemeentelijke bemiddelingsbureaus. Het feit dat het bemiddelingsbureau zowel de kandidaat als de werkgever goed kent, gecombineerd met de persoonlijke benadering, zorgt voor een succesvolle match.

Verder heeft de inspectie gesproken met een gemeentelijk bemiddelingsbureau, dat voor een van bovengenoemde werkgevers heeft bemiddeld. Hij merkt op dat het lastigste element bij plaatsing is om van de cliënt in te schatten hoe groot diens afstand tot de arbeidsmarkt is. Hierbij is niet zozeer kennis en kunde bepalend, maar veel meer de motivatie van de cliënt. Het gemeentelijk bemiddelingsbureau pleit er dan ook voor om motivatie als belangrijk onderdeel op te nemen bij de fasering van de klant. Voorts ziet het bemiddelingsbureau een Work First traject als een goede voorbereiding voor een reguliere baan, omdat deze werkomgeving de gelegenheid biedt elementaire vaardigheden (op tijd komen, afspraken nakomen, persoonlijke verzorging etc.) aan te leren.

Conclusie

Uit het onderzoek 'Duurzaamheid uitstroom WWB' blijkt dat het grootste deel van de cliënten dat uit de WWB naar werk uitstroomt, duurzaam uitstroomt. Slechts 12 procent komt binnen zes maanden weer terug in de uitkering en 84 procent is na een jaar nog steeds niet terug.

Op basis van dit onderzoek is niet duidelijk aan te geven welke persoonskenmerken, of factoren zoals het hebben van een ontheffing van de arbeidsplicht, de duurzaam naar werk uitgestroomde cliënten onderscheiden van de cliënten die na uitstroom naar werk binnen een halfjaar weer instromen. Per kenmerk is wel inzicht verkregen in de verschillen per categorie (bijv. jongeren/ouderen, gehuwden/alleenstaanden, niet-westerse allochtonen/autochtonen, fase 1/fase 4), maar dit heeft niet geleid tot opvallende resultaten.

Rode draad in de gesprekken met werkgevers en een gemeentelijk bemiddelingsbureau is dat de arbeidsmarkt voor iedereen kansen biedt, mits motivatie en basisvaardigheden aanwezig zijn. Als gemeenten en CWI hun klanten goed kennen en hen persoonlijk benaderen, biedt dat meer perspectief op een succesvolle re-integratie.

2.3 Resultaten van trajecten

Fase 3 en 4 cliënten lijken het meeste baat te hebben bij trajecten om uit te stromen naar werk. De keuzes die gemeenten maken bij de inzet van trajecten, sluiten hier niet op aan.

Hoewel trajecten voor meerdere doeleinden ingezet kunnen worden, zoals het beperken van de instroom of als handhavinginstrument, is het belangrijkste doel om de uitstroom naar werk te bevorderen.

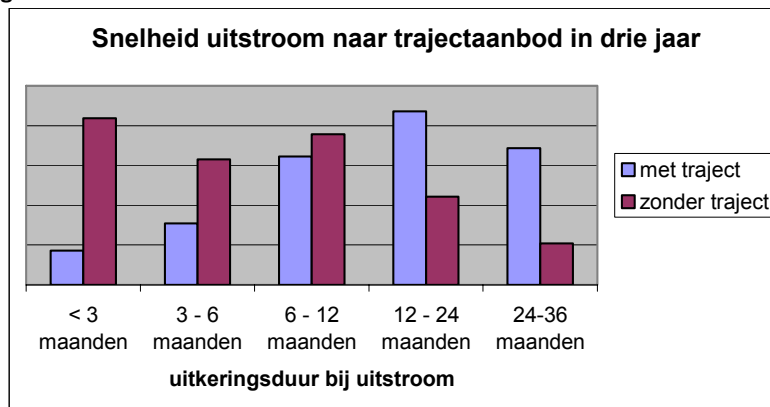
In het vervolgonderzoek 'In de bijstand, en dan' is beoordeeld in hoeverre gemeenten trajecten inzetten om de uitstroom uit de uitkering te bevorderen en wat de resultaten van deze trajecten zijn. Het blijkt dat 583 cliënten op enig moment gedurende de hele onderzoeksperiode van drie jaar een traject hebben gehad. Dat is 49 procent van alle beoordeelde dossiers.⁸ Daarvan is 76 procent uitgestroomd. De andere 597 cliënten (51 procent) hebben dus geen traject gehad. Hiervan stroomde 80 procent uit.⁹

⁸ Dit percentage lijkt vrij laag over 3 jaar bezien. Maar dat hangt samen met het gegeven dat veel cliënten op eigen kracht zijn uitgestroomd zodat een traject niet aan de orde is.

⁹ De meeste uitstroom uit de uitkering vindt plaats om redenen anders dan uitstroom naar werk, zoals in paragraaf 2.1 al is aangegeven.

In hetzelfde onderzoek is ook gekeken naar de snelheid van uitstroom al dan niet als gevolg van een traject gedurende de hele onderzoeksperiode - zie figuur 2. Van alle cliënten die in het tweede jaar uitstromen, blijken er meer cliënten uit te stromen die een traject hebben gehad dan cliënten die geen traject hebben gehad. In het derde jaar is dat nog meer het geval.

Figuur 2

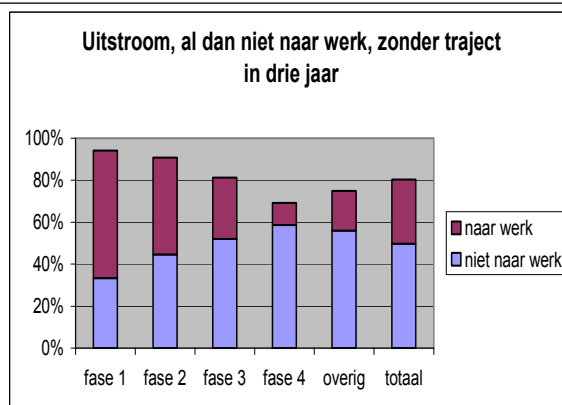
Vervolgens heeft de inspectie de resultaten van trajecten ten aanzien van de uitstroom naar werk onderzocht. Dit is gedaan aan de hand van alle cliënten die in de hele onderzoeksperiode zijn uitgestroomd naar werk. Hierbij heeft de inspectie de CWI fase-indeling gehanteerd zoals die gold bij aanvang van de uitkering (zie figuur 3a en 3b). Uit het onderzoek naar de resultaten blijkt dat fase 3 en 4 cliënten die geen traject hebben gehad, relatief weinig uitstromen naar werk. Fase 3 en 4 cliënten die wel een traject hebben gehad, stromen relatief juist vaak uit naar werk; voor de fase 3 cliënten bedraagt deze uitstroom zelfs meer dan 50 procent.

Tevens blijkt dat fase 1 en 2 cliënten die een traject hebben doorlopen, bijna even vaak uitstromen als fase 1 en 2 cliënten die dat niet hebben gedaan.

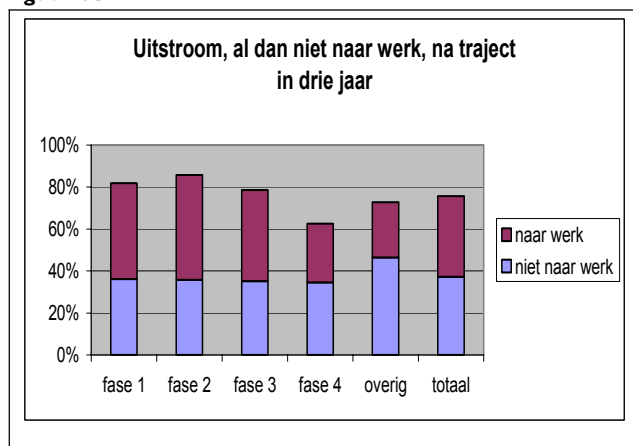
Als gekeken wordt naar het resultaat – zonder dat daarbij een causaliteit is vastgesteld tussen traject en uitstroom - lijken fase 3 en 4 cliënten meer baat te hebben bij een traject dan fase 1 en 2 cliënten als het gaat om uitstroom naar werk.

Uit het eerste onderzoek met betrekking tot het eerste uitkeringsjaar is naar voren gekomen dat in het eerste uitkeringsjaar aan fase 4 cliënten verhoudingsgewijs de minste trajecten aangeboden worden, terwijl bij deze groep het resultaat van een traject uitgedrukt in uitstroom naar werk het beste is.

Figuur 3a

Figuur 3b

Conclusie

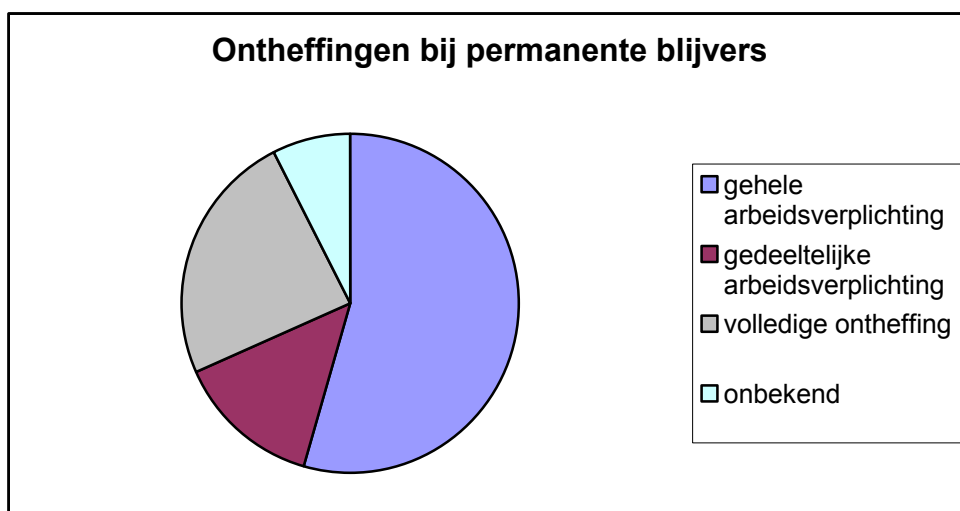
Na drie jaar uitkering heeft ongeveer de helft van alle cliënten een of meer trajecten doorlopen. Van alle cliënten die uitstromen in het tweede uitkeringsjaar, blijkt het grootste deel uit te stromen nadat een traject is doorlopen. Dat is ook in het derde jaar zo. Cliënten die bij aanvang van de uitkering als minder kansrijk op de arbeidsmarkt zijn gediagnosticeerd (fase 3 en 4), lijken vergeleken met de meer kansrijke cliënten (fase 1 en 2) meer baat te hebben bij een traject om uit te stromen naar werk. De keuzes die gemeenten maken bij de inzet van trajecten, sluiten hier niet op aan: de meest kansrijken krijgen verhoudingsgewijs sneller en meer trajecten aangeboden.

2.4 Blijvers in de WWB

Bijna alle cliënten die drie jaar een uitkering hebben, ervaren volgens gemeenten een of meer belemmeringen die van invloed zijn op de re-integratie. Deze belemmeringen zijn volgens gemeenten na drie jaar verhoudingsgewijs toegenomen. Tegelijkertijd heeft maar een klein deel van deze groep een volledige ontheffing van de arbeidsplicht.

In het vervolgonderzoek 'In de bijstand, en dan' is vastgesteld dat 293 cliënten op 1 maart 2008, drie jaar na aanvang van de uitkering, nog steeds een uitkering hadden. Van deze 293 'blijvers' zijn 265 cliënten (85 procent) gedurende de hele onderzoeksperiode nooit uitgestroomd: de zogeheten permanente blijvers. De overige 28 cliënten zijn op enig moment gedurende de hele onderzoeksperiode wel uitgestroomd, maar hebben op de laatste peildatum weer een uitkering. De blijvers hebben veelal te maken met belemmeringen die van invloed kunnen zijn op hun activering. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om belemmeringen van fysieke of psychische aard, schuldenproblematiek, verslaving of een detentieverleden. Bijna alle blijvers hadden bij aanvang van de uitkering al belemmeringen. Uit het onderzoek blijkt dat deze belemmeringen na drie jaar alleen maar zijn toegenomen: na drie jaar ervaren meer blijvers gemiddeld meer belemmeringen bij de re-integratie dan bij aanvang van de uitkering. Psychische en lichamelijke problemen zijn verreweg de belangrijkste belemmeringen. Dat is al zo bij de instroom en geldt ook nog na drie jaar.

Figuur 4

Uit het onderzoek blijkt verder dat 57 procent van de 293 blijvers een arbeidsplicht heeft en dus beschikbaar moet zijn voor de arbeidsmarkt (zie figuur 4). Aan 13 procent van de blijvers heeft de gemeente een gedeeltelijke ontheffing verleend; 24 procent heeft een volledige ontheffing van de arbeidsplicht. Dat betekent dat minimaal 70 procent van de groep blijvers in aanmerking komt voor ondersteuning bij re-integratie in de vorm van een traject. Ongeveer 65 procent van de groep blijvers met een volledige dan wel gedeeltelijke arbeidsplicht heeft op enig moment gedurende de hele onderzoeksperiode van drie jaar een traject gekregen. Dit betekent dat 35 procent (75 cliënten) dus geen traject heeft gekregen, terwijl zij geen ontheffing van de arbeidsplicht hebben.

Conclusie

Bijna alle blijvers hebben een of meer belemmeringen die van invloed kunnen zijn op de re-integratie, terwijl 70 procent van deze groep blijvers wel (gedeeltelijk) beschikbaar moet zijn voor de arbeidsmarkt. Deze belemmeringen zijn na drie jaar verhoudingsgewijs toegenomen. Daarbij constateert de inspectie dat een derde deel van de blijvers die een (gedeeltelijke) arbeidsplicht heeft, geen traject heeft gekregen gedurende de hele onderzoeksperiode.

3 Oordeel

Bijna 40 procent van alle uitstroom uit de WWB-uitkering heeft als oorzaak dat cliënten werk hebben aanvaard. De uitstroom naar werk is bijna altijd duurzaam: uit het onderzoek 'Duurzaamheid uitstroom WWB' blijkt dat slechts 12 procent binnen zes maanden weer terugkomt in de uitkering, 84 procent is na een jaar nog steeds aan het werk. Op basis van dit onderzoek kan niet worden vastgesteld dat persoonskenmerken, of factoren zoals het hebben van een ontheffing van de arbeidsplicht, een duidelijke rol spelen bij het al dan niet duurzaam uitstromen naar werk. Juist omdat uitstroom naar werk - voor bijna iedere cliënt ongeacht zijn omstandigheden of afstand tot de arbeidsmarkt - grotendeels duurzaam blijkt te zijn, vindt de inspectie het gewenst deze uitstroom naar werk te verhogen.

Een hogere duurzame uitstroom naar werk kan onder andere tot stand komen als gemeenten selectiever omgaan met de inzet van re-integratietrajecten: welke cliënt heeft ondersteuning nodig om aan de slag te komen en welke cliënt niet. Zo kan er ruimte ontstaan om cliënten met een grote afstand tot de arbeidsmarkt sneller te begeleiden naar werk. Uit het eerste onderzoek 'In de bijstand, en dan' blijkt dat in het eerste uitkeringsjaar bijna 40 procent van alle cliënten een traject krijgt. Cliënten met een grote afstand tot de arbeidsmarkt krijgen in deze periode verhoudingsgewijs minder trajecten dan cliënten met een kleine afstand tot de arbeidsmarkt. Verder lijken cliënten met een grote afstand tot de arbeidsmarkt meer baat te hebben bij een traject om uit te stromen naar werk, dan cliënten met een kleinere afstand tot de arbeidsmarkt. Toch krijgen cliënten die tot de eerstgenoemde groep behoren vaak pas in het tweede of derde uitkeringsjaar een re-integratietraject aangeboden. Een deel van deze groep krijgt helemaal geen traject binnen drie jaar. Dit, terwijl van alle cliënten die na drie jaar nog een uitkering hebben (25 procent van de onderzoekspopulatie), 70 procent geen volledige ontheffing heeft van de arbeidsplicht.

Het gemeentelijk bemiddelingsbureau en de werkgevers die de inspectie heeft geïnterviewd, geven aan dat de arbeidsmarkt voor iedereen kansen biedt, mits motivatie en basisvaardigheden aanwezig zijn. Kennis van de klant en een persoonlijke benadering door gemeenten en CWI bieden volgens hen meer perspectief op succesvolle re-integratie. De inspectie onderschrijft dit.

Uit de uitkeringsdossiers van de 51 onderzochte gemeenten in het vervolgonderzoek 'In de bijstand, en dan' blijkt dat bijna alle cliënten die na drie jaar nog een uitkering hebben, belemmeringen ervaren die van invloed zijn op de re-integratie. Deze belemmeringen - bijvoorbeeld van fysieke of psychische aard, schuldenproblematiek, verslaving of belemmeringen als gevolg van een detentieverleden - zijn na drie jaar uitkering, verhoudingsgewijs, toegenomen. De inspectie acht het van belang dat gemeenten in het eerste jaar na instroom in de WWB meer aandacht besteden aan het wegnemen van deze belemmeringen door gerichte ondersteuning aan te bieden. Hierdoor wordt de afstand tot de arbeidsmarkt kleiner, dan wel wordt deze in ieder geval niet vergroot. Als belemmeringen niet worden weggenomen, dan dreigt deze groep onderdeel te worden van het al aanwezige en volgens gemeenten veelal problematische 'zittend bestand'.

Ten slotte merkt de inspectie het volgende op: uit het onderzoek 'Duurzaamheid uitstroom WWB' blijkt dat de uitstroom bij de onderzochte G4-gemeenten lang niet altijd in overeenstemming is met de uitstroom zoals deze in de CBS-bestanden wordt verwerkt. De inspectie vindt het opmerkelijk dat er grote verschillen aan het licht zijn gekomen tussen de gegevens die de gemeenten in het kader van dit onderzoek aan de inspectie heeft geleverd en de, overigens ook van de gemeenten afkomstige, bij het CBS aanwezige gegevens.

4 Reactie bestuursorganen

De inspectie legt al haar conceptrapportages voor een bestuurlijke reactie voor aan de betrokken organisaties en neemt de kern van de reactie op in het rapport. De VNG heeft aangegeven dat, indien ze reageert op rapportages, zij dit uitsluitend via haar eigen kanalen doet. Daarom bevat dit rapport geen reactie van de VNG.

Bestuurlijke reactie Divosa

Divosa herkent in grote lijnen het geschetste beeld in het rapport. Veel zaken komen overeen met de eigen monitor uit oktober 2008. Divosa herkent bijvoorbeeld de bevinding van de inspectie dat van alle uitstroom veertig procent plaatsvindt naar werk. Verder ziet Divosa dat de omslag die met de WWB is ingezet en/of versterkt (van rechtmatigheid en een kloppend dossier naar nadruk op werk, volumereductie, aandacht voor de mogelijkheden van mensen) nog niet voor alle bijstandsgerechtigden in gelijke mate tot meer en passende aandacht heeft geleid.

De conclusie van de inspectie dat een groot deel van uitstroom naar werk duurzaam is, wijst volgens Divosa erop dat gemeenten op de goede weg zijn om re-integratiemiddelen effectief in te zetten.

De bevinding dat mensen die langdurig afhankelijk zijn van een uitkering vaak één of meer belemmeringen hebben die van invloed zijn op re-integratie, herkent Divosa.

Een deel van de gemeenten zal zich in het geschetste beeld niet herkennen. In het algemeen geldt: voor gemeenten zonder financiële tekorten is het makkelijker om een brede ambitie voor alle burgers neer te leggen en de uitvoering daarop te sturen. Gemeenten met van jaar tot jaar flinke tekorten zullen, ondanks brede sociale ambities, de meeste tijd en aandacht besteden aan snelle resultaten met de meest kansrijken. Tot de financiële situatie stabiel is, aldus Divosa.

Naschrift IWI

De inspectie onderschrijft de door Divosa gesignaleerde trends vanuit haar onderzoeken. Verder onderkent de inspectie dat niet alle gemeenten zich zullen herkennen in het landelijke beeld dat in het rapport wordt geschetst. De inspectie wil met dit rapport gemeenten die zich wel in het weergegeven beeld herkennen, er bewust van maken dat er kansen zijn om - meer dan nu het geval is - cliënten met een grote afstand tot de arbeidsmarkt duurzaam uit te laten stromen naar arbeid.

Lijst van afkortingen

CWI	Centrum voor Werk en Inkomen
SRG	Statistiek Re-integratie door Gemeenten
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
IWI	Inspectie Werk en Inkomen
GBA	Gemeentelijke Basisadministratie
WW	Werkloosheidswet
WAO	Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering
Wajong	Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening voor jonggehandicapten
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
G4	Gemeenten Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Utrecht
WWB	Wet werk en bijstand

Bijlage

Reactie Divosa

Inspectie Werk en Inkomen
T.a.v. de heer drs. P.H.B. Pennekamp, Inspecteur-generaal
Postbus 11563
2502 AN DEN HAAG

Utrecht, 1 december 2008

Onderwerp: reactie op de rapportage 'Perspectief op duurzame uitstroom uit de WWB'
Onze ref.: 080357

bezoekadres
Verenigingsbureau
Divosa
Oudenoord 174
3513 EV Utrecht

postadres
Postbus 407
3500 AK Utrecht

telefoon
030-233 233 7

fax
030-233 37 26

website
www.divosa.nl

e-mail
cb@divosa.nl

Geachte heer Pennekamp,

Divosa herkent in grote lijnen het geschetste beeld. Met de komst van de Wet werk en bijstand is een grote nadruk op werk, uitstroom en de toegang tot de poort zichtbaar geworden, met name bij mensen die de sociale dienst veel kansen op werk toedicht.

Divosa herkent uit gegevens van de Divosa-monitor 2008 de bevinding van het IWI dat van alle uitstroom veertig procent plaatsvindt naar werk. Overige uitstroom vindt plaats vanwege bijvoorbeeld verhuizing, samenwonen, voorliggende voorzieningen of het bereiken van de pensioensgerechtigde leeftijd. Ik geef u in overweging deze redenen ook aan te geven. De omslag die met de Wwb is ingezet en/of verstrekt (van rechtmatigheid en een kloppend dossier naar nadruk op werk, volumereductie, aandacht voor de mogelijkheden van mensen) heeft nog niet voor alle bijstandsgerechtigden in gelijke mate tot meer en passende aandacht geleid. Deze constatering van het IWI klopt.

De conclusie dat een groot deel van uitstroom naar werk duurzaam is - oftewel mensen die aan het werk gaan, blijven ook aan het werk - wijst erop dat gemeenten op de goede weg zijn om reïntegratiemiddelen effectief in te zetten. Divosa herkent de bevindingen dat mensen die langdurig afhankelijk zijn van een uitkering vaak één of meer belemmeringen hebben die van invloed zijn op reïntegratie. Dit onderstreept het belang van een 'dienst van sociale diensten', waarbij gemeenten verbindingen leggen met aanpalende voorzieningen die belemmeringen van fysieke of psychische aard, schuldenproblematiek, verslaving of detentieverleden kunnen helpen oplossen.

Divosa ziet in de resultaten van haar monitor aanwijzingen dat de omslag naar een aanpak voor maatwerk voor mensen zich in de nabije toekomst zal gaan verbreden naar iedereen, ook voor diegenen die zeer ver van de arbeidsmarkt afstaan.

Die aanwijzingen zijn:

1. Gemeenten ontwikkelen meer en meer instrumenten die ook de zogenaamde 'minst kansrijken' aan werk of participatie moeten helpen. Op werk gerichte instrumenten als loonkostensubsidies hebben sociale activering verdrongen als meest ingezet instrument bij deze groep.
2. Er is een gestage ontwikkeling naar meer interne en externe samenwerking onder andere op het gebied van inburgering en zorg en welzijn. Dit kan die dienstverlening aan met name groepen met meervoudige problematiek verbeteren.
3. Sociale diensten worden steeds breder. Naast werk en inkomen zijn ze steeds vaker ook uitvoerder van schuldhulpverlening, minimabeleid, inburgering en in een deel van de gemeenten ook van Wmo-taken. Mensen met meerdere hulpvragen kunnen zo integraler geholpen worden.
4. Sociale diensten richten zich meer en meer op de vraagzijde van de arbeidsmarkt. Met name de training van medewerkers in het verbinden van werkzoekenden met de arbeidsmarkt zal in de nabije toekomst tot betere resultaten moeten leiden. Ook de steeds

De Wwb is een gedecentraliseerde wet. Het is goed te realiseren dat er grote verschillen zijn tussen gemeenten: in politiek bestuurlijke opdracht, in financiële ruimte, in arbeidsmarktomstandigheden, in uitvoering. Een deel van de gemeenten zal zich in het geschetste beeld niet herkennen. In het algemeen geldt: voor gemeenten zonder financiële tekorten is het makkelijker om een brede ambitie voor alle burgers neer te leggen en de uitvoering daarop te sturen. Gemeenten met van jaar tot jaar flinke tekorten zullen, ondanks brede sociale ambities, de meeste tijd en aandacht stoppen in snelle resultaten met de meest kansrijken. Tot de financiële situatie stabiel is.

Divosa spreekt de wens uit dat alle gemeenten de tijd gegund wordt om de bewezen succesvolle omslag van werk boven inkomen te verbreden naar iedereen in de uitkering. En vervolgens ook naar iedereen die in de uitkering dreigt te komen.

Met hartelijke groet

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Tof Thissen".

Tof Thissen
Voorzitter Divosa

Publicaties van de Inspectie Werk en Inkomen

2008

- R08/19 Verder op weg naar integrale dienstverlening
R08/17 Zicht op 'Iedereen doet mee'
Stand van zaken uitvoering participatiebeleid zomer 2008
R08/15 Kansen en belemmeringen
R08/12-13 Perspectief op duurzame uitstroom uit de WWB
R08/11 Met invloed meer werk
Vervolgonderzoek naar het effect van klantinvloed op de re-integratie van herbeoordeelde WAO-gerechtigden
Jaarplan 2009
R08/10 Handhaving: Preventie boven repressie
R08/09 De Sociale Verzekeringsbank op weg naar 2010
Tweede rapport: het verandertraject SVB Tien in 2007
R08/08 De lerende keten
Leren door samen te werken in het stelsel voor werk en inkomen
R08/07 Het eerste jaar
Ondersteuning van burgers in het stelsel voor werk en inkomen
R08/06 Stap voor stap door de keten
Dienstverlening aan doorlopers WW/WWB
Jaarverslag 2007
R08/05 De weg naar (maat)werk
Onderzoek in de regio Oost naar de voorwaarden waaronder de activering van werklozen in de WW tot stand komt
R08/04 UWV en Walvis
Zevende rapportage
R08/03 Oog voor veiligheid
Vervolgonderzoek kwaliteit uitvoering kraankeuringen
R08/02 Invoering Wia
Rapport over implementatie Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen
R08/01 Handhaven door certificeren
Een onderzoek naar het functioneren van certificerende instellingen op het terrein van asbestverwijdering

2007

- R07/27 Veilig werken onder water
Certificatie bij duikarbeid
R07/26 Handhaven met beleid
Gemeentelijke handhaving Wet kinderopvang
R07/25 Matchen van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt
Een onderzoek naar de samenwerking van SUWI-partners op het terrein van werkgeversbenadering
R07/24 Zaak van belang
Begeleiding door UWV, CWI en gemeenten van uitkeringsgerechtigden die willen starten met een eigen bedrijf
R07/23 Gemeentelijke afdoening, de laatste schakel in de handavingsketen
R07/22 Bescherming bepaald
Certificering in het werkveld 'Persoonlijke beschermingsmiddelen'
R07/21 Jaarverantwoording toezicht en handhaving Wet kinderopvang door gemeenten 2006
R07/20 Uitvoering Wet sociale werkvoorziening 2006

- R07/19 Goed geplaatst
Onderzoek naar plaatsingsbeleid en wachtlijstproblematiek Wsw
- R07/18 Uitvoering van re-integratietrajecten door UWV
Invloed van WWV-cliënten en maatwerk bij re-integratie
- R07/17 Samen onder één dak
Een gezamenlijk onderzoek van CBP en IWI naar het gebruik van persoons-gegevens in zes lokale samenwerkingsverbanden
- R07/16 Bijstand en vermogen
Onderzoek naar de vaststelling van het vermogen voor de Wet werk en bijstand
- R07/15 Buiten spelen
Onderzoek naar toezicht en handhaving op buitenruimten bij locaties kinderopvang
- R07/14 Wajong en werk
Onderzoek naar de arbeidsparticipatie van jonggehandicapten
- R07/13 Vroegmelders
Dienstverlening van CWI en UWV aan werknemers die werkloos dreigen te worden
- R07/12 Vallen en opstaan
Onderzoek naar de gemeentelijke invulling van de verantwoordelijkheid voor het eerstelijnstoezicht op de kinderopvang
- R07/11 De Sociale Verzekeringsbank op weg naar 2010
Het verandertraject SVB Tien in het eerste jaar 2006
- R07/10 Doorstart voor de schooluitvaller
Onderzoek naar de dienstverlening van CWI en sociale diensten aan voortijdige schoolverlaters
- Jaarplan 2008
- R07/09 De tweede stap
Vervolgonderzoek op het rapport 'De eerste stappen'
Implementatie eerstelijnstoezicht op Wet kinderopvang door gemeenten in 2006
- R07/08 Jaarverantwoording toezicht en handhaving Wet kinderopvang door gemeenten 2005
Landelijk beeld van het eerste uitvoeringsjaar
- Jaarverslag 2006
- R07/07 Uitvoering Wet werk en bijstand 2005
- R07/06 In de bijstand, en dan
Wat gemeenten doen aan activering van pas ingestroomde bijstandcliënten
- R07/05 Uitvoering Wet sociale werkvoorziening 2005
- R07/04 Randon machines
Certificering in het werkveld 'EG-richtlijn machines'
- R07/03 De waarde van vasthoudendheid
Integriteitszorg bij certificatie- en keuringsinstellingen
- R07/02 Betrokken bij kwaliteit
Borging deskundigheid bij certificatie- en keuringsinstellingen
- R07/01 Samenwerking tussen CWI en UWV bij aanvragen voor een WWV-uitkering

U kunt deze publicaties opvragen bij:

Inspectie Werk en Inkomen
Afdeling Strategie en communicatie

communicatie@iwiweb.nl
www.iwiweb.nl
Telefoon (070) 304 44 44
Fax (070) 304 44 45

Postbus 11563
2502 AN Den Haag

